

Герлянд Т.М.
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання*
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ПІДГОТОВКИ

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують протягом певного часу. Цей підхід органічно поєднується з груповим (cooperative learning) підходом до навчання і завжди припускає рішення якоїсь проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих галузей знань. Результати виконаних проектів повинні бути «відчутними», тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична – має бути конкретний результат, готовий до впровадження.

Особливості використання методу проектів у аграрних професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) наступні:

– наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми або завдання, що вимагає інтегрованого знання, шляхів пошуку для її вирішення (наприклад, дослідження певної аграрної проблеми у різних регіонах; створення серії репортажів з проблеми (наприклад, вплив кислотних дощів на навколишнє середовище, на врожайність тощо));

– практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів (наприклад, доповідь про стан проблеми, фактори, що впливають на цей стан, тенденції, що прослідковуються у розвитку досліджуваної проблеми; спільний випуск газети, альманаху з репортажами з місця подій; охорона лісу в різних місцевостях, план заходів та ін.);

– самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;

– структурування змістовної частини проекту (із зазначенням поетапних результатів);

– використання дослідницьких методів: визначення проблеми, завдань її дослідження, висунення гіпотези рішення, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, корегування, висновки (використання в ході спільного дослідження методу «мозкового штурму», круглого столу, статистичних методів, творчих звітів, переглядів медіа-презентацій та ін.).

Формулюванню цілей проекту варто присвятити спеціальні зусилля, тому що від ретельності виконання цієї частини роботи наполовину залежить успіх всієї справи. Спочатку визначаються загальні цілі, потім поступово вони все більше деталізуються, виходячи на рівень максимально конкретних завдань, що постають перед кожним учасником роботи. Якщо не пошкодувати часу і зусиль на цілепокладання, робота над проектом, в цьому випадку, перетвориться у покрокове досягнення поставлених цілей – від загальних до конкретних [1, с. 38].

Умовно можна класифікувати цілі наступним чином:

1. *Когнітивна* – пізнання об'єктів навколишньої реальності; вивчення способів їх вирішення; оволодіння навичками роботи з першоджерелами; постановка експерименту, проведення дослідів.

2. *Організаційна* – оволодіння навичками самоорганізації; вміння ставити перед собою цілі, планувати діяльність; розвивати навички роботи в групі, освоєння техніки ведення дискусії.

3. *Креативна* – творчість, конструювання, моделювання, проектування та ін.

Вибір тематики проектів у різних ситуаціях може бути особистим. В одних випадках, тематика може формулюватися викладачами в рамках затверджених навчальних програм. В інших – висуваються викладачами з урахуванням навчальної ситуації зі свого предмета, професійних інтересів і здібностей учнів. По-третє – тематика проектів може пропонуватися і самими

учнями, які орієнтуються при цьому на власні інтереси, не тільки на пізнавальні, а й творчі, прикладні.

Тематика проектів може стосуватися якогось теоретичного питання програми. Частіше, однак, теми проектів, особливо рекомендовані викладачами або майстрами виробничого навчання, відносяться до якогось практичного питання, актуального для професійного навчання в ПТНЗ. Так може бути досягнута цілком природна інтеграція знань.

Наприклад, дуже нагальною є проблема екології – забруднення навколишнього середовища відходами. Тематика проектів може бути спрямована на те, як досягти повної переробки всіх відходів? Тут інтегруються предмети екології, хімії, біології, соціології, фізики та ін. Тем для проектів – невичерпна безліч [2, с. 104].

Результати виконаних проектів повинні бути матеріальні, тобто належним чином оформлені (відеофільм, альбом, журнал комп'ютерна газета, альманах, медіа-презентація та ін.). У ході вирішення якої-небудь проектної проблеми учнями, як бачимо, доводиться залучати знання й уміння з різних галузей знань: хімії, фізики, іноземної та рідної мов та ін. Здійснені проекти можуть висуватися до захисту на конкурсі «Ярмарок ідей».

Організований навчальний процес все в більшій мірі перетворюється на процес самонавчання: учень самостійно обирає освітню траєкторію в детально розробленому і організованому навчальному середовищі. Працюючи у складі міні-бригади зі створення проекту, він навчається не тільки набувати досвід соціальної взаємодії у творчому колективі однодумців, але й використовує отримані знання у своїй діяльності, інтеріоризуючи (привласнюючи) їх, позначивши тим самим своє становлення як суб'єкта пізнання, розвиваючи всі сторони особистісного «Я» в конкретній навчальній діяльності.

Таким чином, суть проектного навчання полягає в тому, що в процесі роботи над проектом учень досягає реальні процеси, об'єкти.

Алгоритм роботи над проектом:

1. Розробка проектного завдання

1.1. Вибір теми проекту:

викладач відбирає можливі теми і пропонує їх учням;
учні обговорюють і приймають спільне рішення по темі;
викладач пропонує учням спільно відібрати тему проекту.

1.2. Виділення підтем і тим проекту:

викладач попередньо виокремлює підтеми і пропонує учням їх для вибору;

кожен учень вибирає собі підтему або пропонує нову;
викладач бере участь в обговоренні з учнями підтем проекту;
учні активно обговорюють і пропонують варіанти підтем;
кожен учень вибирає одну з них для себе

1.3. Формування творчих груп.

викладач проводить організаційну роботу з об'єднання учнів, які вибрали конкретні підтеми і види діяльності;

учні вже визначили свої ролі і групуються відповідно до них в малі команди.

1.4. Підготовка матеріалів до дослідницької роботи: формулювання питань, на які потрібно відповісти, завдання для команд, відбір літератури:

Якщо проект об'ємний, то викладач заздалегідь розробляє завдання, питання для пошукової діяльності та літературу.

Окремі учні беруть участь у розробці завдань. Питання для пошуку відповіді можуть вироблятися в командах з подальшим обговоренням.

1.5. Визначення форм висвітлення підсумків проектної діяльності:

викладач бере участь в обговоренні;
учні в групах обговорюють форми представлення результату дослідницької діяльності: відеофільм, альбом, натуральні об'єкти, чи- літературний вітальня тощо).

2. Розробка проекту:

викладач консультує, координує роботу учнів, стимулює їх діяльність.

учні здійснюють пошукову діяльність

3. Оформлення результатів:

викладач консультує, координує роботу учнів, стимулює їх діяльність.

учні спочатку консультуються за групами, в потім у взаємодії - разом з іншими групами оформляють результати відповідно до прийнятих правил.

4. Презентація:

викладач організовує експертизу (наприклад, запрошує в якості експертів інших викладачів або паралельну групу та ін.), учні доповідають про результати своєї роботи

5. Рефлексія:

оцінюють діяльності за якістю оцінок і активності учнів;

підведення підсумків роботи, висловлення побажань, колективне обговорення оцінки за проект.

Види презентації проектів: наукова доповідь; ділова гра; демонстрація відеофільму; екскурсія; телепередача; наукова конференція; інсценування; театралізація; ігри з залом; захист проектів на створеній «Вченій раді викладачів ПТНЗ»; спортивна гра; спектакль; подорож; реклама; прес-конференція, сайт та ін.

Критерії оцінки проекту повинні бути зрозумілі, їх повинно бути не більше 7-10. Оцінюватися, перш за все, має якість роботи в цілому, а не лише презентація.

Список літератури:

1. Герлянд Т.М. Організація професійно спрямованої загальноосвітньої підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах аграрного профілю: методичні рекомендації / Тетяна Миколаївна Герлянд. – Київ : ЦП «Компринт», 2017. – 50 с.

2. Проектування навчальних програм професійно-технічної освіти на основі потреб галузі і громади : навчально-методичний посібник / О. В. Пашенко, Л. С. Сергеева, за заг ред. Л.І. Даниленко. – Київ : Етіс Плюс, 2007. – 164 с.